

Bozila

Maribor, 27. junija 1934

Leto II.

 Posamezna številka Din 1.50 " Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—,
 za inozemstvo Din 10.— " Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26
 Telefon 29-70 " Poštni čekovni račun 15.546 " Izhaja vsak petek " Oglasi po tarifi

Štev. 26

Pregled

Konflikt med Češkoslovaško in Poljsko

Med obema bratskima narodoma na severu vlada vse drugo, samo ne bratsko ozračje. Poljaki niso pozabili izgubo Javorine in od tedaj je običajno želo sovražstva globoko v poljski peti. V tešinskem ozemlju se je zaredila poljska iredenta, ki je ves čas delovala tiho, vendar zelo živahno. Oficijska Praga je gledala to početje z nezaupljivostjo in jezo, toda Poljaki so ostali pri tem, da jim je bil Tešinj po krivici odvzet in »prisajedinjen« českoslovaški republiki. V zadnjem času so se konflikti kar tako množili in zdi se, da je prišlo sedaj do kulminacije. Umor ministra Pierackega so smatrali razni češkoslovaški socialdemokratski listi kot izvrsten objekt za eksploatacijo. Vsula se je cela golida psov in očitkov na ranjenega ministra in njegovo delovanje. Pierackega je imenovali »Pravo Lidu« najokrutnejšega preganjevalca opozicije in Ukrajincev. Celo poluradni Centropres je objavil neke slične očitke. Posledica je bila, da je oficijska »Gazeta Warszawska« zahtevala te dni celo prekinjenje vseh diplomatskih in trgovskih vezi s Prago. »Pravo Lidu« je zabranjeno po vsej Poljski in varšavski listi zahtevajo erezgicne protiukrepe proti Češkoslovaški. Kako se bo ta bratski spor rešil, ni mogoče prorokovati, prav gotovo pa je, da je na obeh straneh v marsičem zelo malo dobre volje. Ali je to morda slovanska slabost, da hoče eden drugega zajahati iz golega egoizma?

Rintelen na vidiku?

Nedavno so listi pisali — seveda po nemških virih —, da bo Mussolini pripravil Dollfussa do tega, da odstopi v korist sedanega avstrijskega poslanika v Rimu, dr. Rintelena. Imenovani je bil krščansko-socialni deželni glavar za Štajersko, znal se je izborna potuhiniti, ko je demisioniral v svojstvu prosvetnega ministra, samo da mu ni bilo treba podpisati ukrepov proti narodno-socialistični stranki. V resnici pa dr. Rintelen ni prav nič tisti nacionalen mož, ki si ga v Avstriji nekateri žele radi spremembe sedanje nevzdržne situacije. Dr. Rintelen je pokazal dejansko, da je v svoji notranjosti krščanski socialc in s tem zelo oddaljen od tega, kar bi imelo biti nemško in nacionalno. Kombinacija z njegov osebno ni bogve kako po godu narodnim socialistom, vendar bi sprejeli njegovo imenovanje kot nekaj provizorij. Dollfuss sam že uvideva, da ga je Mussolini sijajno speljal, kajti nobenega dvoma ne more biti, da sta se v Benetkah Mussolini in Hitler nekako sporazumela glede avstrijskega vprašanja. Dollfuss je mislil, da je on tiščal ves razvoj nekam, ni pa opazil, da so ga začeli novi razvojni momenti situacije že sami tiščati. Že prihodni tedni bodo prinesli več jasnosti z zapleteno avstrijsko zadevo.

OPOZORILO

Za zunanje naročnike smo današnji številki priložili položnice. Prosimo jih, da naj naročnino poravnajo vsaj do 10. julija. Posebej pa še opozarjamo one, ki so v zaostanku, da poravnajo zapadlo naročnino, da jih ne bo treba opominjati!

Vidovdan 1914

Po zvezi med Italijo in Nemčijo, kar je bilo naperjeno predvsem za boj proti Avstriji, je bilo slovansko vprašanje osnovni problem vse avstrijske politike. Avstrija je hotela tudi to vprašanje rešiti s silo: preprečevala je z vsemi silami zedinjenje tlačenih slovanskih narodov, dosledno pa je bila zvesta antislovanski notranji in zunanji politiki. S takim postopanjem si je Avstrija odtujila svoje Slovane in jih dovedla do prepričanja, da za Slovane ni mesta v okviru avstrijskega mozaika, temveč samo v obli slovanski solidarnosti.

Franc Jožef je hotel izgube na severu in zapadu nadoknaditi tako, da je krenil na jug. Okupiral je Bosno in Hercegovino, to geografsko središče slovanskega juga. S tem je povedel Avstrijo na fatalno pot, ki je vodila v propast. Z okupacijo Bosne in Hercegovine, je Franc Jožef podminiral svojo lastno državo. Zgodovinski proces postravanja notranjih odnosov Avstrije na osnovi nacionalnih antagonizmov, je dosegel ob tej okupaciji svoj višek. Na okupiranem ozemlju je pričela avstrijska oblast izvajati izrazito agresivno politiko napram Srbiji, nacionalen življenj v Bosni in Hercegovini pa so oblasti preganjale kot obsedene. Oblasti so ustvarjale in zapirale nacionalne ljudi. S takim postopanjem je Avstrija izzvala ogorčenost, ki je rodila jugoslovanski revolucionarni pokret, ki je napovedal boj Dunaju in Pešti. Na vsem slovanskem jugu je nastal pravcati odpor proti Habsburgu, ki je dosegel višek prav na Vidovdan 1914. — Avstrija je s svojo provokatersko politiko postavljala svoje državljane na jugu pred izbiro: preporočena herojska Srbija pod vodstvom narodne dinastije, ali pa zahrbtna antislovanska politika habsburške Avstrije. Odločitev ni bila težka in vse kar je čutilo nacionalno, se je opredelilo za Srbijo.

Ko je Srbija v balkanski vojni maščevala poraz na Kosovem iz l. 1389. in tako za vselej likvidirala vladovino Turkov v Evropi, je bila ta zmaga ponos in nada vsega Slovanstva. Mladina na jugu pa je zapadla v dilerij ponosa. Ta mladina pa je tudi vedela, da mora priti sedaj na vrsto tudi Avstrija, zato je od besed prešla na delo pod geslom: »Austriam esse delendam!« Vrstili so se štrajki in atentati, ustvarila se je podzemna Jugoslavija, da požene v zrak osovraženo tiranstvo Habsburga. V imenu te mladine je Gavrilo Princip ubil na Vidovdan 1914. Franca Ferdinanda. Ubil ga je, ker je v njem videl največjega zatiralca Slovanov, kot predstavnika reakcije in pangermanstva, kot največjega in najopasnejšega sovražnika Srbije. Ubil ga je, ker je prišel v srce Bosne, da zavešno in predrzno provocira narod na najžalostnejši dan njegove zgodovine.

Avstrija je izkoristila atentat za povod vojni, ker je na vsak način hotela rešiti jugoslovansko vprašanje z ognjem in mečem, pregaziti Srbijo, zasuznjiti ves slovanski jug in tako za vselej v krvi zadušiti jugoslovanski unitaristični pokret.

Gavrilo Princip, mlad idealist, nacionalni fanatik in jugoslovanski revolucionar, ni bil eksponent in orodje v rokah uradne Srbije. On je bil protagonist in mučenik ideje, s katero je bila prežeta

Avstrija in Jugoslavija - Generacija jugoslovanskih nacionalnih revolucionarjev - Sarajevski atentat - Vzroki in krivci svetovne vojne - Generacija Gavrila Principa

vsa njegova generacija. Princip je bil po svojem poreklu, značaju in načelih protitip mrkemu in naobraženemu Francu Ferdinandu, ki je bil patološko tiranska natura, ki je svojo hereditarno krvoločno perversijo zadovoljeval s pokoljem živali in komaj čakal, da se v vojni klavnici naslaja nad pokoljem ljudi. — Princip je žrtve atentata pomiloval kot ljudi. Na Dunaju in v Pešti jih ni pomiloval nihče. Tam so se v dušah radovali, da je atentat uspel. Vedeli so prav dobro že prej, da se pripravlja atentat, pa niso ukrenili ničesar, da bi ga preprečili. Princip jih je rešil neprijetnega in čudnega človeka, dal jim je pa tudi priliko, da sedaj uresničijo svoj program: vpasti v Srbijo in zbrisati z zemeljskega površja za vselej državo, ki je bila po njih mnenju razbojniško leglo konspiracij proti Avstriji. S tem pa si je Avstrija hotela tudi otvoriti prost prehod na vzhod.

Sarajevski atentat ni bil izveden z namero, da se s tem da povod vojni. Bil je samo posledica vojne, ki jo je Avstrija že stoletja vodila proti Slovanom. Za časa sarajevskega atentata je bilo na sarajevskih ulicah več jugoslovanskih revolucionarjev, kot pa avstrijskih žandarrov in policajev. A ko je izbruhnila vojna, se je formirala armada jugoslovanskih dobrovoljcev, ki jo je vodila ista ideja kot Gavrila Principa in ki so šli hrabro v boj proti Habsburgu. Prezirali so smrtno obsodbo, niso trepetali pred večali. Dve leti po atentatu je na dobrih žanskih poljanah šla v smrt cela divizija Gavrilo Principov za ustvaritev ideje jugoslovanskega narodnega osvobojenja in ujedinjenja.

Prave vzroke svetovne vojne pa nam lahko odkrije samo zgodovina in to merodajno in objektivno. Radi tega je potrebno, da se svetovna vojna objasnjuje z zgodovinskega gledanja, potreben je zgodovinski genetski kriterij. Izhodna točka svetovne revolucije ni 28. junij 1914. Ta revolucija se je pričela že leta 1789. s padom pariške Bastilje, končala pa se je s propadom Avstrije, največje in najstrašnejše Bastilje vse zgodovine. Ako svetovno vojno gledamo s stališča jugoslovanske zgodovine vidimo, da je

bila vojna samo završna faza osvobodilnih bojev Jugoslovanov proti sovražnikom jugoslovanske svobode. Naravno pa je tudi, da je postala baš Srbija jugoslovanski Piemont in da je prišlo do vojne prav radi antagonizma med Dunajem in Beogradom. Pa čeprav bi Srbija res provocirala Avstrijo in ne obratno, in čeprav bi atentat izvršil državljan Srbije in ne Avstrije, Srbija ne bi mogla nikoli izzvati svetovno vojno, če ne bi za vse to obstajali povsem drugi, važni razlogi, radi katerih je moralo slej ali prej (tudi brez sarajevskega atentata!) priti do spopada. Opasnost spopada je bila latentna in čim se je centralna skupina tedanjih evropskih držav odločila za vojno, je povsem indiferentno, kateri moment se je izrazil za povod vojni.

Gavrilo Princip je najmočnejši predstavnik one jugoslovanske generacije, ki je prva uvidela, da je prišel čas obračuna z Avstrijo in njeno habsburško dinastijo. Ta generacija je prva spoznala v polni meri vso fatalnost zgodovinske laži in vso absurdnost politične iluzije v kateri so živeli Slovani. (Slovani so namreč vedno upali, da se bo Avstrija pretvorila v federativno državo, v kateri bo tudi politično vodila slovanska večina!)

Generacija Gavrila Principa si je prišla prva na jasno, da je prav habsburška dinastija ona sila, ki drži v državnem okviru vse one raznarodovalne elemente. Ona je prva uvidela, da edino padec Habsburga lahko omogoči osvobojenje in ujedinjenje vseh tlačenih slovanskih narodov. Radi tega se sarajevski atentat ne sme presojati kot individualni akt fanatika, nego kot akt revolte cele generacije, ki ji je zgodovina odredila, da bo v imenu jugoslovanskega naroda nosilec jugoslovanske nacionalne revolucije.

Ta generacija je dala armade aktivnih borcev za zmago jugoslovanske misli. Ta generacija je za idejo jugoslovanskega nacionalnega osvobojenja prehodila težko pot, izdržala je nadčloveško borbno. Samo fanatizem, nepremagljiva vera in nesebična požrtvovalnost te generacije je omogočila zlom Avstrije in ustvaritev Jugoslavije.

Ali more biti marksist član Narodne obrane?

Zelo zanimivo vprašanje - Marksistična kameleonska morala

Beograjsko marksistično-disidentsko glasilo »Radničko Jedinstvo« se bavi z zelo zanimivim slučajem Dušana Balabana poverjenika sarajevske Delavske zbornice v Banjaluki. Mož je bil vse do »obznane« vročekrven komunist. Pozneje se je na sličen način kakor nekateri sedržugi v Sloveniji prelevil v »socialista«. Vse to pa ni tako zanimivo. Bolj zanimivo je, da je ta nekdanji komunist in zastopnik III., sedaj II. Internacionale, istočasno tudi član Narodne obrane in patrijotskega društva »Zmijanec« v Ba-

njaluki. »Radničko Jedinstvo« sedaj vprašuje: »Kakšne zveze ima Narodna odbrana z II. internacionalo in njenimi agenti v Jugoslaviji?« Tudi v Dravski banovini imamo marksiste, ki se »vedejo« zelo patriotično, to se pravi: tudi — patriotično. Če je bil katerikoli izmed njih morda pomotoma sprejet v Narodno odbrano, bodo tam že morali izvesti revizijo svojega članstva, da ne bi kazil trobojnice kak rdeč se prelivajoči kameleoneček...

KONGRES

nacionalnih železničarjev v Subotici!

Veliko razburjenje radi ukinitve režijskih vozovnic
Potek zborovanja - Resolucija - Na vidiku je razid UJNZB?

V nedeljo, 24. tm. je bil v Subotici kongres Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev, katerega se je udeležilo nad 2000 železničarjev in brodarjev iz vse kraljevine. Priprave za kongres so bile že 22. in 23. tm. ko so se vršile razne predkonference delegatov. Na kongresu samem je bilo navzočih 130 delegatov, ki so zastopali impozantno število nad 34.000 članov. Glavna točka kongresa je bilo vprašanje odvzete režijskih vozovnic isto, kot nistrstva prometa, kar pomeni občuten udarec za naše, že itak najslabše plačane železničarje. Nedvomno pa je, da bo to udarec zadal tudi našemu celokupnemu gospodarstvu rano, ker pomeni to odvzete režijskih vozovnic isto, kot zmanjšanje dohodkov. Kaj pomeni že teh 34.000 organiziranih železničarjev s svojimi rodbinami v vrsti konzumentov!

Kongres je otvoril in vodil predsednik centralne uprave tov. Nikola Gjurić, navzoči pa so bili tudi številni zastopniki oblasti, med njimi zastopnik prometnega ministra g. Marković. Nj. Vel. kralju je bila poslana pozdravna brzojavka, kar so zborovalci vzeli na znanje z burnimi vzkliki našemu vladarju in Jugoslaviji. Za tem je tov. Gjurić sporočil zborovalcem, da se radi obširnosti ostalega sporeda poročilo o delovanju centralne uprave ne bo prečitalo, ker se je o njem razpravljalo že na predkonferencah in je bilo že tudi tam odobreno. Predložena je bila tudi izprememba in izpopolnitev pravil, kakor tudi nov pravilnik organizacijskega fonda.

Zelo buren je bil potek zborovanja, ko je prišla na dnevni red točka glede odvzeta režijskih vozovnic. Po daljši in stvarni debati je bilo sklenjeno sledeče:

»Ker je ekonomski položaj uslužbenec državnih prometnih ustanov postal nevdzdržen, a delo Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev in vsi njegovi naporji za izboljšanje tega položaja brezuspešni, je radi tega upravičenost obstoja Udruženja dvomljiva. Kongres pošilja na merodajno mesto sledečo resolucijo:

1. Centralno vodstvo Udruženja naj poslednjikrat stopi do vseh merodajnih faktorjev in jih naj uveri o pravem, težkem položaju železničarjev in brodarjev in naj podvzame vse mere za hitro izboljšanje tega položaja in sicer: a) izmena novega pravilnika o režijskih vozovnicah, b) popolna uvedba pravilnika o delavcih in njihovih življenjskih potrebah, c) uveljavljenje novega zakona o državnem prometnem osebju in to napram pri pombam in predlogom Udruženja kot zakonitega predstavnika vseh jugoslovanskih železničarjev in brodarjev.

2. V kolikor centralna uprava Udruženja ne bi uspela, posebno v pogledu gornje točke »a« in to v roku enega meseca, bo primorana v avgustu tega leta sklicati nov kongres z dnevnim redom: Vprašanje nadaljnjega obstanka UJNZB.

Gornjo resolucijo so sprejeli navzoči delegati z odobravanjem na znanje, narkar se je prešlo k volitvam nove uprave. V cleoti je bila izbrana stara uprava. Po zborovanju so železničarji in brodarji povorki odšli na grob Neznanege vojaka, kjer so položili venec.

Kongres je bil verna slika težen naših železničarjev in brodarjev, kojih življenjski pogoji se z vsakim dnem slabšajo. Želimo, da bi iznešena resolucija našla polno razumevanje pri vseh merodajnih, ki bi se naj zavedali, kolike važnosti je primerno plačan prometni uslužbenec in da naj vendar enkrat uvidijo, da se s 300 Din zaslužka na mesec ne more pri tako naporni službi živeti kakor je to mnogo primerov pri žel. delavcih.

Marksizem in etiketa

Porazna kritika marksističnega pojmovanja etike in morale - Marksizem ne priznava ne teoretično in ne praktično obstoj splošno-človečanske morale ...

V svojem znanem delu »Gewalt und Terror in der Revolution« (Sila in teror v revoluciji) piše voditelj levičarskih ruskih socialistov (takozv. maksimalistov), sodrug dr. J. Steinberg o problemu odnošajev marksizma napram etiki in morali med drugim sledeče:

»Marksizem je samo proučeval pota, ki vodij ok socializmu. Cilji socializma so mu bili postranska stvar. Še več: marksizem teh poti ni niti postavljaj kot teleološki odredene naloge, nego samo kot člene na historični verigi. Na ta način je marksizem svoj socialni idejni sistem pretvoril v socialno mehaniko. Ta mehanika je bila surova, materialistična, ker je proglaševal materialni razredni interes kot svojo osnovo in ker je razredno borbo prikazoval zgolj kot borbo za izključno materijalne interese. Ta mehanika ne vidi pri tretiranju svojih elementov poedincev, nego samo socialne formacije, ne poedinih individujev, nego samo razrede. Razvoj te mehanike obstoja samo v vzajemnih uplivih teh kolektivnih formacij.

Znano je, da je marksizem od nekdanj negiral idejo osebnosti in morale. V svoji osnovi pa marksizem ni antimoralen, nego samo amoralen. Toda od amoralnosti do antimoralnosti je le kratka pot. Zato je Karl Marx zametoval vse one socialistične doktrine, ki so imele svoje izhodišče v moralnih idejah (Lasalle, Proudhon). V svoji biografski studiji Karla Marxa zatrjuje Franz Mering, da je Marx v pismu Engelsu ob sestavi načelnega proglasa I. internacionale pisal med drugim: »V tekstu tega proglasa sem besede pravica, dolžnost, resnica, morala in pravica, predložene s strani raznih socialističnih voditeljev, tako razdelil, da nikjer ne morejo škodovati! ...«

Marksizem mase sploh ni bavil s problemom morale in etike. Ta problem pristavev tega socialističnega pravca ni skoro nikdar interesiral. Le izjemoma so posvečali marksisti tudi problemu morale svojo pozornost. O morali in etiki imamo par marksističnih knjig, med drugimi tudi Karla Kautskega »Etika in materialistično pojmovanje zgodovine«. Ali vsa marksistična proučevanja morale so se zreducirana na »pojasnjevanje« morale, na njen postanek iz raznih gospodarskih in razrednih odnošajev. Marksizem je bilo v glavnem na tem ležeče, da »pojasnijo« postanek moralnih norm in zakonov, niso pa smatrali za potrebno, zavzeti napram tem moralnim normam in zakonom svoje jasno in odredjeno stališče. Etika jih je interesirala samo z znanstvene strani, ali praktična uporaba jim je bila deveta briga. Za Kautskega in marksiste sta razredna morala in razredna solidarnost edino obstoječi dejstvi, poleg tega pa sta razredna morala in razredna solidarnost samo refleksi materijalnih pogojev in razrednih borb. Pred marksizmom se problem splošno-človečanske morale, problem odnosa, ki mora obstojati med ljudmi kot takimi, sploh ne postavlja. Ta problem je bil že od nekdanj nasproten duhu in vsebini marksizma, kajti marksizem ne priznava niti teoretično, niti praktično, obstoj splošno-človečanske morale. Herman Gorter piše v svoji knjigi »Historični materializem«, da se spopad razredne morale s splošno-človečansko moralno ne sme smatrati kot nekaj moralnega, nego se more le tolerirati, v kolikor to koristi splošnemu blagru gibanja, vendar je treba računati s tem, da se je treba prej ali slej vrniti k pravi, to se pravi splošno-človečanski morali. Tako minimalno aplikacijo razredne morale zahteva Gorter, ki je sicer marksist, čeprav osamljen, celo pod kapitalističnim sistemom. Gorter pravi, da se pod plaščem razredne morale ne sme in ne more vršiti prevara, laž, nasilje in nepoštenost. Marksistični kantovci (Vorländer, Staudinger in Max Adler) so sicer poskušali pomirjenje med Marxovo sociologijo in Kantovo etiko, toda v tem prizadevanju niso uspeli. Marksizma

sploh ni mogoče poravnati z nobeno etiko, kajti suvereniteta marksističnega principa pobija vsako etiko. Marksizem priznava v socialnem življenju in kretanju samo primat »znanstvenega principa« in mu sploh ni do etičnega principa.

Jasno pa je — in v tem leži kriza sodobnega marksizma: da pripada v so-

cialnem življenju in kretanju primat etičnemu principu. Socializem postane iluzoren in brez vrednosti za človečanstvo, če je socialna mehanika odeta samo v rjuho »znanosti«, kakor so to na pravili marksisti. Socializem bo šele tedaj postal stvarno in živo zgodovinsko gibanje, če bo prežet etičnih idej in etičnih principov v duhu aktivistične in tvorne svesti in volje«. Tako »sodrug« Steinberg. Mi pa pristavljamo: Socializem brez globoke nacionalne zavesti, ljubezni do grude, resnice in pravico-ljubnosti ne more biti niti aktivističen in niti tvoren, zato nima bodočnosti, dokler ni nacionalen. Tega pa ne priznava niti Steinberg in ne Gorter.

Pozor: Rdeči demagogi!

Demagoško zavijanje rdečih lističev „Generalni“ in „navadni“ ravnatelji

Naši marksisti so pač nepoboljšljivi ptički. Vedno in povsod se izkažejo enako. Tako tudi ob nameravani izpremembi obrtnega zakona s strani delodajalcev. Kakor smo že poročali, so poizkusili naprej tako, da so drugim organizacijam zatajili okrožnico, ki je javljala izpremembo obrtnega zakona. Nato so sklicevali shode vsega delavstva in nameščenstva, na katerih pa nikakor niso pustili govoriti govornikom, ki niso bili strogo rdeči. Mesto, da bi vse organizacije nastopile enotno, so tudi tu odklonili vsako sodelovanje. Posebno so se tu odlikovali sodrugi v bivšem štajerskem okrožju, kjer hočejo na vsak način obdržati delavstvo v anacionalnem duhu in še nadalje podpirajo renegatstvo.

Poleg vse te infamije pa naši marksisti trde v svojih »revolucer-žurnalčkih«, da so »plavi« (tako nazivajo oni nacionalno delavstvo), vedno delali v sporazumu z delodajalci in da se tudi v tem primeru šele na namig delodajalcev pričeli prirežati protestne shode. Sedaj bi mi samo želeli, da bi prišli marksisti z dokazi za to trditev. In to s tako temeljitimi, kakor lahko mi dokažemo, da so med onimi ki so spremembo obrtnega zakona predložili oblastem, sedeli tudi rdeči generalji (podjetniki in industrijalci), ki pa proti temu niso najmanj protestirali!

Nacionalno delavstvo je šlo v boj za svoje pravice vedno odkritosrčno. Marksisti pa so še vedno pokazali, da jim je za delavske pravice zelo malo

mar, vsako priliko perabijo bolj za to, da okrepe svoje razskropljene črede vedno manj verujočih ovčic. — Marksisti pa so tudi veliki lažnjivci in so tako v številki »Delavske politike« z dne 20. t. m. zapisali, da smo mi v našem listu povdarjali, da so podjetniki ob nameri poslabšanja obrtnega zakona povsem nedolžni, in da je vse le demagogija rdečih. Vsak naš čitatelj se pač lahko sam prepriča, kaj smo napisali. Da pa marksisti uganjajo demagogijo v zvezi s tem, pa smo trdili in še trdimo danes!

Kakor izrabljajo teorijo Marxa v korist svojih generalov, tako hočejo delavstvo varati s svojim neresnim časopisjem. Mi pa pravimo, da bi bilo res interesantno, ko bi enkrat v teh svojih listih povedali, kako plačujejo oni delavstvo in kako svoje generale, ki sede po raznih ustanovah, ki so jih zgradili z delavskimi žulji. (Seveda v kolikor jih že niso spravili v žepo »rdečih buržujev!«) Mesto klevetanja nacionalistov napišite raje kaj o lastnih koristolovcih in salonskih marksistih, ki se titulirajo z »generalnimi« in »navadnimi« ravnatelji. Bo vse to bolj interesantno!

Če pa hočete nacionaliste še nadalje izzivati, pa tudi prav. Samo vedite, da vam ne bomo ostali ničesar dolžni in da bomo povedali o vas: »Še marsikaj, recimo o podporah avstrijskim socijem in kakanjskim žrtvami itd. Sicer pa: »Sodrug! pripravljajte culice, ker bo treba kralu iti!«

Notranjepolitična napetost v Franciji

Zadnji spopadji med desničarskimi in levičarskimi formacijami v Lorientu, Lyonu in Parizu so zopet pretresli idelo Doumergueve vlade narodne unije. Nobenega dvoma ni, da se pripravljajo v Franciji oborožene partijske sile na končni spopad, ki se more po dosedanjih prorokovanjih mnogih francoskih publicistov spremeniti v pravcato državljansko vojno. Desnica ima na svoji strani veliko armado svojih bojnih formacij, čeprav te niso pod enotnim vodstvom. Tu je na primer »francoska solidarnost« s takozvanimi »solidaristi«, razun tega še obstojajo takozvani »francisti« in »patriotična mladina« »jeunesse patriotique«, nadalje vitezi ognjenega križa (»Croix de feu«) in končno še poleg drugih, manj pomembnih organizacij znana rojalistična skupina lista »Action Française«. Desničarji vedo, da se je socialistična stranka na tihem dogovorila s komunisti glede državnega udara. Marksisti pa tudi dobro vedo, da jim gre za biti ali ne biti. Vlada g. Doumerguea je le provizorij. V Franciji še notranjepolitična odločitev ni padla. Stranke so se po strašnem vrtincu prahu, ki ga je bil dvignil Staviski, odločile za nekako premirje, ki

pa ne more dolgo trajati. Strasti so silno razpaljene, situacija zahteva definitivni obračun, da se bo vedelo, kdo vlada in kdo je v opoziciji. Sedaj so zadnji nemiri že izzvali prve disorance v vladi. Radikalni socialisti, ki jih v vladi zastopata Herriot in Sarraut, so mislili, da je prišel čas za naskok proti desničarskim bojnim organizacijam. Sarraut je zahteval na zadnji seji vlade razpust omenjenih desničarskih strank, ki bi na tihem prav radi videli razpust komunistične stranke. Osebnost g. Doumerguea je seveda zaenkrat še garancija, da ta latentni konflikt v vladi ne bo izbruhnil s silo, prepričati pa tudi on ne bo mogel krize, ki pretresa njegovo vlado. V tem oziru je pričakovati zanimivih političnih spopadov, ki bodo morda vsaj deloma očistili sedanje depresivno ozračje.

Narodna strokovna zveza, Maribor

Sodna ulica 9 — dvorišče

Uradne ure tajništva so od 1. januarja dalje dopoldne od 9. do 12. ure

ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dop. popoldne od 15. do 1/2 19. ure.

50.000 adres bo imel »Veliki adresar za mesto Maribor in širjo okolico«. Najboljša reklama za vsakega obrtnika in trgovca, najboljša informacija za vsakega, ki rabi adrese, ker bo adresar popoln in bo vseboval vse osebe s točnimi adresami. Žurite se z naročili pri Tiskovni založbi r. z. z o. z. v Mariboru, Gregorčičeva ulica 26, telefon 29-70.

Končano je...

Nad Sarajevom se poraja beli dan... 28. junij 1914! Veliki dan za Sarajevo in za vso okupirano ozemlje. Srečna, presrečna dežela, ki bo imela čast sprejeti v svoji sredini habsburškega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo ženo Zolijo. Krasen dan. Visoko na nebu žari poletno solnce, samo na zapadni strani se trgajo oblaki kot ostanki neurja, ki je divjalo par dni prej nad vso Bosno. Sarajevo je v zastavah in cvetju, množice vrve po ulicah, iz oči jim sije radost in pričakovanje. Zastave vihrajo tudi z mošej. Pričajo o tem, da je tu zmagal toliko osovraženi krščanski »džauer« nad polmeščem in da se tudi Alahovi služabniki vesele prihoda mogočnega gospoda. — Nekje na periferiji mesta je pravoslavno svetišče. Danes je polno. Vidovo leta 1389. je dalo srbskemu narodu nov praznik žalovanja. Danes se obujajo spomini na Kosovo, grob srbske svobode. In danes prihaja na srbska tla predstavnik mogočnega Habsburžanov, da tako pokaže pred vsem svetom, kako je slovanski narod srečen, da ga tepe in tlači germanska pest... Nekje iz vrste pritičnih hiš stopi črnolas mladenič. Napol otrok. Je to Gavrilo

Princip. Tudi zanj je danes veliki dan, morda največji v njegovem življenju. Urno stopa v senci hiš in se ne zveni za to, kar se godi okoli njega. Nekje igra godba hrupen marš. Gavrilo pospeši korake. Hiti, v njegovi notranjosti pa se tačas vse prevrača. Za hip ga spreleti misel, da je danes morda zadnji dan njegovega življenja. Strah mu stisne srce. Pomisliti mora na vse, kar ga z ljubeznijo priklepa na življenje. In je toliko lepša in dobrega. Gavrilo odganja vse take misli in si kljuje v spomin vse, kar je v zvezi z današnjim dnem. Kri mu valovi hitro. In zopet mora misliti na sebe. Zdi se mu, da je njegovo srce ura, ki šteje zadnje minute. Še dve, tri, morda pet minut...

Zašel je med množico pred mostom, ki vodi čez reko. Množica je nemirna. Med njo se je raznesla vest, da je nekdo vrgel bombo, ko se je Ferdinand peljal ob obrežju. Nesreče ni bilo. Gavrilo je zastal dih. Sedaj je vedel: Čabrinović je zgrešil! Sedaj mora priti konec! V druge revolucionarje: Grabeža, Popovića in Mehmedbačića ni imel zaupanja, ker so bili preboječi. Kdo bi jim to zameril, mladim ljudem, željnim življenja? Vrsta je torej na njemu, zadnjemu, najmlajšemu... In je prav sedaj življenje

nailepše, kakor je lepo vse, kar vemo, da bomo kmalu izgubili. Pa mu je vseeno. Pred seboj vidi vse kakor v sanjah. Množica valovi, Gavrilo se preriva v prednje vrste. Nihče ne slutí, da je v zraku smrt...

V daljavi vzklika množica. Vzklikanje se bliža mestu, kjer stoji Gavrilo. Njegov obraz je brez krvi, Gavrilo se boli, da mu ne bi odpovedala v zadnjem hipu misel in da bi zamudil... Misel na življenje je izginila... Vse okoli njega vpije, maha, urnobes lomi ozračje... Sarajevo pozdravlja svojega bodočega gospodarja...

Bližajo se avtomobili. Ne enem vihra ob šoferjevi strani črno-žolt prapor. V njem pa sede general Potiorek, prestolonaslednik Ferdinand Habsburški in njegova žena Zolija.

Največji trenutek... V Principu porhtava ena sama misel: sedaj ali pa nikoli! Mehanično seže v žep. Neopazno položi na tla bombo, ki jo bo sprožil da se z njo ubije po atentatu...

Ferdinand se nasmiha, slabotno in prisiljeno. Zolija slutí nekaj strašnega, mehanično odzdravlja z roko. Potiorek, bled in z nemirnimi očmi daje ukaze šoferju, kam naj krene na bližnjem križišču. Poskušen atentat z bombo je spr-

vil vse ob dobro voljo. Množica pa tuli in vriska... Godba igra, z oken pada cvetje...

Avto vozi počasi, Ferdinand se ozira po množici. K sebi ga priklene dvoje vročinskih oči, kuštravega fanta. Samo za hip... Pred oči fanta se je stegnila roka v revolverjem, ki jo opazi tudi Zolija. S krikom se vrže s telesom pred moža... prepozno... Tisočinko sekunde prej je počil strel in Ferdinand Habsburški je jecjal v smrtnih kričih. Nato še en strel... Bil je namenjen generalu Potioreku... Zadel je vojvodinjo Zolijo v trebuh...

Avto stoji. Množica je otrpnila. Vse čaka: ali se bo zrušilo nebo?... Nič... Solnce še vedno sije, nekje žgole ptički... Hip nato se vse zave... Bomba se Gavrilo noče sprožiti... In že padajo po njem udarci. Blijejo ga vsi, nemočnega, skoraj otroka. Orožniki ga branijo pred linčanjem razbesnele množice. Gavrilo ves v krvi se hoče dvigniti. Iz grla se mu utrga slaboten deški glas. Nekako: »Dole... Živela...« se čuje v hrupu. Več ne more. Pred očmi je tema, pri duši pa neskočno lahko... Izvršil je veliko nalogo... Končano je...

Poravnajte naročnino!

Beleške

GĐC. DRUZOVIC : DR. TEKLIČ.

V našem listu smo nedavno poročali o zanimivi tožbi, ki jo je vložila Mariborčanka, gledališka igralka Narodnega gledališča v Zagrebu, gđc. Erika Druzovičeva proti g. dr. Tekliču, uglednemu zagrebškemu znanstveniku. In to radi vsiljivega dvorjenja in groženj njej in njenemu zaročencu. O poteku prve razprave smo že poročali, nadaljevanje iste pa je bilo pred par dnevi pred istim sodiščem v Zagrebu. — Razprava je privabila polno poslušalcev, ki so vsi prišli na svoj račun. Zaslisane priče, obtoženec in tožiteljica so v medsebojnih kontraverzih očitali drug drugemu umetniške nesposobnosti, višek pa je bil, ko je zagovornik g. dr. Tekliča, dr. Orešković označil prijavo gđc. Druzovičeve za reklamo, s katero je hotela postati popularna. Tak očitek je vzbudil pri poslušalcih smeh, pri gđc. Eriki pa jok. Sodišče je spoznalo dr. Tekliča za nedolžnega in ga oprostilo vsake krivde.

ASPIRIN.

Aspirin, ki ga izdeluje znana nemška veletvornica Bayer, je zadel v Jugoslaviji posebna usoda. Kakor je znano, so dajali naši Okrožni uradi za zavaranje delavcev, bolnim delavcem skoro kot edino in izključno zdravilo — aspirin, to pa v glavnem radi tega, ker je to najcenejše zdravilo. Socialna birokracija si namreč misli, čemu bi dajali delavskim param (recte parijam) boljše in dražja zdravila, ko je pa treba štediti radi plač in dnevnice tistih, ki po OUZD-ih vedrijo in oblačijo? ... Odslej, kakor izgleda, ne bodo dajali delavcem niti aspirina več. Aspirin je bil v posebni okrožnici proglašen kot specialiteta, t. j. kot privilegirano zdravilo. To se je zgodilo na zahtevo tvrdke Bayer, ki proizvaža aspirin. Ker pa pravijo predpisi OUZD-a, da se bolnim delavcem nikakor ne sme predpisovati specialna zdravila, zdravnik tudi ne bodo smeli zapisovati aspirina, ki je odslej — specialiteta.

V GRAZU MISLIJO NABAVITI GODBENE INSTRUMENTE?

Doznali smo, da je sklenil odbor Mariborske mestne godbe nabaviti potrebne glasbene instrumente baje v Grazu. Da bi obstajal tak sklep omenjenega odbora, v katerem so zastopani izključno samo narodno-zavedni člani, se nam zdi skoraj malo neverjetno. Saj imamo vendar v Jugoslaviji in celo v Mariboru samem firme z glasbili, ki nosijo brezdvomno prav tako slavna imena, kakor katerakoli graška tvrdka. Te firme, če že niso izključno jugoslovanske, zaposljuje vsaj naše narodno zavedne nameščence in vplačujejo davke našim državnim in občinskim blagajnam. Naša informacija, da se naših tvrdk doslej ni pozvalo niti k ofertni, je pa točna in zato torej dvomimo v resničnost gornjega sklepa, ker bi bilo tako zapostavljanje naših tvrdk v resnici čudno.

Maribor

NABAVLJALNA ZADRUGA DRŽ. USLUŽBENCEV V MARIBORU priredi ob priliki mednarodnega zadrugnega dne v nedeljo, dne 1. julija 1934, na letnem telovadišču Sokola I. v Magdalenskem premestju (Koseskega ulica) svečano proslavo s povorko ob 15. uri 15 minut v Rotovžkega trga in z raznovrstnim sporedom. Vstop imajo samo člani in svoji vseh zadrug, ki so včlanjeni pri Savezu nabavljalnih zadrug v Beogradu. — Vstopnine ni.

GLASBENO DRUŠTVO »DRAVA«

priredi 1. julija 1934 ob 15. uri veliko poletno veselico v Studencih, gostilna MRAZ. Sodelujejo pevski zbor, godba, tamburaški zbor. Ples in druge zabave. Brez vstopnine.

ODLIČNO POTRDILO.

Marksističen listič »Delavec«, ki izhaja nekje v Ljubljani, si je dovolil posvetiti našemu listu par vrstic pod lepim naslovom »Da ne bo zamere gospa mariborska „Borba“«, kjer se zaletava v našo trditve, da so rdečkarji uganjali demagogijo ob priliki nameravane izpremembe obrtnega zakona s strani delodajalcev. Sicer v tistih par vrsticah ne zveemo nič novega, so pa vseno odlično potrdilo našim trditvam, ker pravi pisec dobesedno: »...da Delavska zbornica ni dobila osnutka kot prva na vpogled, nego je ta osnutek dobila tako, kakor se pravi »pod roko«, prva Stokovna komisija za Slovenijo...« Torej je vendar res, da so vso zadevo izvohali kot prvi rdečkarji in to po svojih rdečih generalih, ki so v delodajalski zbornici prikimavali izpremembi obrtnega zakona, potem pa svojim podrejenim ukazali (»pod roko« seveda!) napraviti vik in krik. Pa recite potem, če to ni demagogija? — »Delavcu« pa se na tem mestu zahvalujemo, da tako točno potrjuje naše domneve...

V ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI.

se uvedejo za dobo od 2. julija do 7. septembra nedeljene uradne ure kakor v ostalih mestnih uradih. Čitalnica ostane v tej dobi zaprta, knjige pa se bodo izposojale po dvakrat na teden: vsako sredo in vsako soboto od 8. do 1/13 ure. Eventuelne želje glede uporabe knjižnice v študijske svrhe naj se javijo ravnateljstvu.

Sv. Križ nad Mariborom

G. ROBNIK NAŠ ČASTNI OBČAN.

Preteklo nedeljo je bila pri Sv. Križu nad Mariborom intimna svečanost, kakršnih je le malo v naših krajih, zlasti pa na naši severni meji. Občinski svet svetokriški je izvolil za svojega častnega občana g. Ivana Robnika, strokovnega učitelja iz Maribora. Križani so počastili s častnim občanstvom svojega nekdanjega učitelja, ki si je pridobil nemalo zaslug za podvig naše občine.

Sarajevo

KONGRES JUGOSLOV. NACIONALNIH RADNIČKIH SINDIKATOV bo v dneh 1., 2. in 3. julija 1934. v Sarajevu. — Delegati in gostje uživajo na železnicah 75% popusta.

Zagreb

IZREDNI KONGRES JUGOSLOVANSKE AKCIJE. Izredni kongres Jugosl. akcije bo v nedeljo, 1. julija tl. ob 9. uri predpoldan v prostorih »Kola« (Trg kralja Aleksandra) v Zagrebu. — Dnevni red je naslednji: 1. Konstituiranje izrednega kongresa. 2. Sprememba in izpolnitev pravil Jug. akcije. 3. Izpolnitev Centralnega odbora Jug. akcije.

Velenje

Narodno strokovna zveza priredi v nedeljo, dne 1. julija 1934 ob 10. uri predpoldan v Velenju in sicer pri gosp. Raku shod delavstva

Poročali bodo govorniki iz Maribora, Ljubljane in Velenja. — Dolžnost vsega zavednega delavstva je, da se shoda udeleži polnoštevilno!

Ptuj

NEDELJSKI IZLETI.

Pretekla nedelja je bila prva, ko so po deževnem vremenu Ptujčani lahko napravili izlete na vse strani. Nekateri izletniki so krenili v Slov. gorice, drugi zopet v bližnje vinotoče. Vsi so se vračali zadovoljni domov. Najbolj so pa menda bili zadovoljni Avstrijci, ki so v družbi znanih ptujskih krogov priredili izlet v vinorodne Haloze, kjer se jim ob izvrstnem banketu in sladki kapljici spodnještajerske hranilnice ni slabo godilo...

CIRILOVA TISKARNA

iz Maribora je odprla prejšnji teden pri nas svojo podružnico. Pozdravljamo vsako naše podjetje, opozarjamo pa že ob otvoritvi, da naj bo to podjetje v cenah konkurenčno drugim ptujskim tovrstnim podjetjem, ker mu bo drugače težko zajamčeno uspevanje. Treba je vedeti, kaj je Ptuj...

VPRAŠANJE NAJEMNIN V PTUJU.

Kdorkoli prihaja od tujcev v Ptuj, si predstavlja kako ceneno živimo Ptujčani. Žal pa moramo odkrito priznati, da temu ni tako in bi Ptuj skoraj moral biti uvrščen v I. draginjski razred z ozirom na visoke najemnine, ki jih moramo plačevati. Vsem je dobro znano, da se v Ptuj povojna leta ni dosti zidalo. Le nekaj družin si je sezidalo svoje domove, dočim so predvsem javni nameščenci vezani na stanovanja v starih hišah z visokimi najemnini in brez vsakega konforta. V starih hišah nimaš vodovod-

da, ne kopalnic in tudi ne higijenskih stranišč, v marsikateri hiši pa še celo električne napeljave ne. Vse te hiše so že zdavnaj amortizirane, plačevati pa moraš visoke najemnine. V Ptuj stane stanovanje z eno sobo od Din 100.— do Din 200.— in tako dalje do najvišje najemnine Din 700.—. Pa če bi še bile samo najemnine, bi še človek nekako izhajal, žal pa moraš k tej najemnini gospodarju še posebej odšteti lepe denarce za razna lišna vzdrževalna dela, kakor popravila, odvoz fekalij, vodarino, električno razsvetlavo, dimnikarja in amortizacijo električne napeljave. Najhujše pa je zadel najemnine najemniški vinar, katerega je mestna občina zelo krivično porazdelila. Vsak najemnik, ki plačuje do Din 200.— mesečne najemnine mora plačati še 12% najemninskega vinarja od Din 200.— dalje pa še celo 16%. Z najemniškim vinarjem se stanovanja zelo podražijo in vse to breme pade na ubogega najemnika, dočim lišni gospodar samo uživa najemnino, dajatev pa nima nikarih. Vprašamo slavni občinski svet, ali je ta porazdelitev najemninskega vinarja pravično razdeljena? Kdo pa je pri tem najbolj prizadet, kakor javni nameščeneec. Vsako najmanjše stanovanje stane Din 200.— in tako mora najnižji nameščeneec plačati največ davka! Ali se ne bi ta krivični davek dal odpraviti, saj ga druga mesta tudi ne plačujejo. Če se pa že odpraviti ne da, pa se naj te davke vsaj pravično porazdeli. Naj ga plačuje oni, ki ima stanovanje z več ko tremi sobami. Govori se veliko o higienem skem vprašanju, o zdravih stanovanjih in o vsem mogočem, samo nikdo ne pove, kako si naj uradnik tako stanovanje vzdržuje. Mislimo, da je v prvi vrsti poklicana mestna občina, da gre z dobrim vzgledom naprej in da zniža predvsem visoke najemnine v starih kasarnah, da odpravi najemniški vinar, da vzdržuje svoja poslopja sama, ne pa da zvali vse adaptacije na najemnika. Kadar bo pokazala občina socialno pravičnost, takrat pričakujemo, da bodo tudi privatniki posnemali mestno občino. Mestnemu občinskemu svetu priporočamo tedaj, da se tudi s to zadevo resno bavi in da se skuša primanjkljaj kriti od tam, od kjer je kaj vzeti, ne pa od tam kjer bi bilo še kaj za dodati! Pripomnimo pa končno, da so res nekateri lišni gospodarji izjeme, ki uvažujejo socialni položaj najemnika — ter bi prav Mestni občini lahko služili kot vzor. Tem — seveda — naše opozorilo ne velja.

NAJLEPŠA ČEDNOST JE ZVEŠTOBA DOMOVINI IN ČASTNI BESI!

Širite „BORBO“!